Ч. 125 (11.093). Львів, середа 8. червня 1927. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

# За український характер наших міст.

**Перед шкільними вписами.**

Важко покутуємо тепер за те, що за пізно звернули увагу на український Львів, на українські міста. Якщо ми — не оглядаючись на нікого і на ніщо — булиб зі самого початку по містах позакладали свої всенародні школи і стягнули до них всюукраїнську дітвору, то й характер Львова та інших міст був би інший як нині. Бо школа має не тільки непереможний вплив на шкільну дітвору, але посередно також на її родичів і ціле окруження.

Польська шкільна адміністрація дуже добре розуміє підставове значіння всенародніх шкіл і тому поперемінювала українські державні школи на польські зглядно т. зв. утраквістичні (двомовні), на ділі так само польські.

До цього часу існували ще українські державні всенародні школи у Львові, Перемишлі та Коломиї. Одначе шкільна влада і на них поклала вже свою важку руку. В Коломиї вже давніше настановлено управителем такого перекінчика-шовініста, що навіть до епископа Хомишина не хотів відозватися по українськи. Школу в Перемишлі перемінила львівська шкільна кураторія (вже за куратора Рімера) на утраквістичну, а в українській школі ім. Шашкевича у Львові є вже 6 польських учительських сил. Це велике лихо і з тим лихом треба очевидно боротися.

Ми повинні тямити, що тільки українські всенародні школи „Рідної Школи" (УПТ.) дають попри інше знання також дошільне національне виховання, оперте на українській історії, географії і літературі. Приготовляючи своїх учнів на будучих практичних громадян, наші приватні школи УПТ. позаводили ріжнородні громадянські й самоосвітні установи — як: „Читальні", „Гуртки Бібліотечні", „Історичні", „Географічні", „Драматичні", „Музичні", „Протиалькогольні", „Пласт" і т. п. У всіх народніх, середніх і фахових школах „Рідної Школи" звертається увагу й на практичний бік, відповідно до сучасних життєвих потреб української нації. І так: у всіх школах практично твориться шкільні кооперативи, щадничі каси а далі ріжні варстати, як: ткацько-килимкарські, столярські, слюсарські, шевські, шиття й крою, модиярства, курси роблення гузиків, переплетницькі а крім того проєктується ще й варстати інших родів ремесла. В наших приватних школах „Рідної Школи" постійно йде науково-дослідна акція над новими методами навчання, більш принорованими до фізичного й психічного розвитку дітей (н. пр. наука читання й писання без букварів і взагалі „школа волі і труду"), а їхні гарні успіхи спричиняють признання навіть державних шкільних інспекторів, очевидно правдивих педагогів.

Деякі українці, навіть високо інтелігентні відносилися впочатку з певним упередженням до своєї приватної рідної школи. Одначе згодом, переписавши свою дитину з польської — на його думку — зразкової школи до української приватної школи, не один інтелігент переконався наглядно, що ця своя школа під оглядом навчання і під оглядом виховання стоїть на ціле небо вище державної та жалів, що давніше цього не зробив. Навіть неупереджені польські шкільні інспектори виявляли нераз зовсім отверто, що бажалиб у своюму окрузі мати бодай одну так зразково ведену державну школу, якою є приватна школа „Рідної Школи" (на пр. у Копичинцях).

Тільки люди слабої волі, трусливої вдачі, без власної ініціятиви і відваги до самостійного життя, словом: рабські душі, що невільничо тримаються державного жолоба або хотілиб дістатися до нього — поминають свою приватну школу „Рідної Школи" та посилають своїх дітей хоч і до гіршої, але до державної школи. Вони і не застановляються над тим, що н. пр. у Франції, Англії та Америці якраз приватне шкільництво стоїть вище чим державне і ті незалежні народи виховують свою молодь у першій мірі у своїх приватних школах. З них виходять люди незломного характеру і сильної волі, що не знесуть зневаги ярма, та навпаки здатні до самостійного життя і до кермування тим життям.

А в нас? — У нас треба людей з десять разів сильнішою волею і твердшим характером, здібних до найвищої посвяти, бож ми поневолена нація, перед якою стоїть важка боротьба за осягнення національного ідеалу! Чиж польська або утраквістична державна школа виховає нам молодь так, як цього вимагає інтерес українця та інтерес української нації? На це може бути одна тільки відповідь — ні!

Особливож у Львові тай в інших містах, де вже є приватні школи УПТ., треба доконче і негайно позасновувати при кружках „Рідної Школи" Комітети опіки і оборони української шкільної молоді, втягнувши до них найрухливіші одиниці зпоміж ріжних верств українського громадянства. Ті Комітети мають розділити між себе дотичний район і перевести точну евіденцію усієї української дітвори, обовязаної ходити до школи або яку можна записати до української захоронки чи українського садка — не минаючи ні одної хати. Як що родичам чи їх заступникам наглядно перед очі представиться користи, які дає приватна українська школа УПТ. і порівняється зі шкодою, яку наносить чужа школа з чужими учителями — то певно родичі будуть вдячні за такі вияснення. Бож кожний чи інтелігент чи міщанин, селянин чи робітник, зарібник або безробітний, — одним словом кожний бажає добра своїй дитині і тільки через непоінформованість замість добра робить їй часом тяжку кривду через посилання до чужої школи.

Шкільні оплати? — І про це подумала Головна Управа „Рідної Школи". Шкільні оплати платять тільки ті родичі чи опікуни, що можуть їх платити. Хто не може, тому зменшуються ті оплати до половини, третини, четвертини, а безробітних і незаможних зовсім звільнюється від шкільних оплат. Не було ні одного випадку, щоби через недостачу шкільної оплати не могла українська дитина користати зі заведень „Рідної Школи"! Навпаки — „Рідна Школа" іде як найбільше на зустріч незаможній дітворі. Вона дбає про убрання, про обуву, про шкільні книжки та інші шкільні потреби для найбільш потребуючої молоді а навіть займається її доживлюванням і лікуванням.

Одним словом „Рідна Школа" старається створити такі пригожі обставини, які уможливилиб кожній українській дитині користати з її шкіл. курсів і заведень.

А тепер черга за українською суспільністю. Ділами докажім, що нам дороге молоде покоління. Ділами докажім, що ми дійсно дбаємо про його майбутність і тим самим про майбутність цілого українського народу. А докажемо це тим способом, що в містах, містечках і тих загрожених громадах, де є школи „Рідної Школи", подбаємо, щоби ні одна українська дитина не пропадала в чужій школі а навпаки, щоби усіх українських дітей стягнути під покров дбайливої матері „Рідної Школи".

Де в місті, містечку чи якій загроженій громаді нема своєї приватної рідної школи, там негайно слід її заснувати, подбавши про умовини її істнування. „В рідній школі — наша будучність!" — це не пусті слова а глибока історична правда, бо в 1871 р. ніхто інший, тільки „німецький учитель побідив Францію".

# Радянська Україна.

**Всеукраїнський зїзд сходознавців.**

Між 22. і 25. травня відбувся в Харкові перший всеукраїнський зїзд сходознавців. У зїзді взяли участь представники Народнього Комісаріяту Освіти УСРР., представники Української Академії Наук, Всесоюзної Академії Наук, Української східньо-торговельної палати, і наукових організацій інших радянських республик. Відкрив зїзд заступник наркомносвіти Ряпо. Від китайської кольонії в Харкові витав зїзд Сун-Фу, від корейської Пак-Ін-Му, від татарської Таймасов, від кримської автономної республики Осман-Очкар-Огли, що підніс від бахчисерайського музею адресу для всеукраїнської асоціяції сходознавства. Від Всесоюзної Академії витав зїзд акад. Буаєскул, від УАН. Лозієв, від асоціяції сходознавства при ЦВК-ті СРСР. проф. Бороздін, від української східньо-торговельної палати Поляков. Письменні привіти наспіли від наукових установ Сибіру і Кавказу а крім того від російської східньої торговельної палати.

**Всеукраїнська конференція ОЗЕТ-у.**

В днях 21. і 22. травня відбулася в Харкові всеукраїнська конференція ОЗЕТ-у (Товариство землевлаштування трудящих евреїв). З рефератів, виголошених на тій конференції довідуємося, що за три роки жидівської кольонізації всп іли жиди поселити на українській землі 10.413 родин. Як бачимо, то ця цифра далеко не покривається з цифрою Чубаря, яку він подав на Всеукраїнському Зїзді Рад. Він тоді твердив, що досі поселилося на українській землі заледви 3.339 жидівських родин. Далі довідуємося зі звіту про хід конференції, опублікованого в „Комуністі" з 24. ц. р. (ч. 116), що в 1927 р. постало аж 250 переселенських жидівських товариств, що обєднують 3.386 жидівських родин, з яких 63 відсотки дістало вже документи на земельні наділи. Довідуємося далі, що крім того богато жидів переселилося для кольонізації поза межі України, переважно на Білорусь і на Кавказ. З реферату Ніколаївського видно що „ОЗЕТ" сильно зростає. Дня 1. березня 1926 р. мав він на Україні 12.333 членів, а дня 1. травня 1927 р. було їх уже 48.016, а в тім і 1000 не жидів. Всю свою кольонізаційну акцію веде „ОЗЕТ" на кольонізаційному земельному фонді, що простягається в нікопольському районі. Там обслугує товариство 1.800 жидівських родин кольоністів. На інших кольонізаційних земельних фондах України переводять жидівську кольонізацію закордонні жидівські громадські установи. ОЗЕТ. наводить у своєму білянсі і успіхи дотеперішньої своєї роботи на нікопольському кольонізаційному терені. Отже минулого року засіяли там його кольоністи 3.000 десятин ярини й 2.938 десятин озимини. На тім скольонізованім просторі будується 29 жидівських селищ. За минулий рік видало Т-во жидівським кольоністам кредиту на 207.000 карбованців, тоб то поверх 100 тисяч долярів. Словом росте ОЗЕТ., ростуть з ним на українській землі і жидівські кольонії.



# Зїзд українських природників і лікарів.

*Львів, 6. червня 1927.*

Вчора т. є в неділю в год. 9·15 рано почався другий зїзд українських природників і лікарів у великій салі „Української Бесіди". В зїзді взяло участь поверх сотні лікарів і природників зі Львова, краю і з Чехословаччини та Буковини. З Чехословаччини приїхали: проф. д-р Матюшенко, д-р Ортинський, д-р Гнатюківна, д-р Леонтович, д-р Ортинська і д-р Пшичкин; з Буковини д-р Гузар; з Варшави д-р Евмен Лукасевич і репрезентант Української Парляментарної Репрезентації д-р Дмитрюк.

Зїзд відкрив голова природничо-математичної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка д-р Володимир Левицький короткою промовою, в якій повитав усіх учасників, гостей, представників установ і преси. Від Лікарського Товариства витав зїзд д-р М. Музика від „Просвіти" д-р І. Брик, від українських наукових установ Чехословаччини і від сеніора наших медичних наук д-ра Горбачевського д-р Матюшенко, а від Української Парляментарної Репрезентації д-р Дмитрюк. Телеграми і письменні привіти наспіли від таких установ: Української Академії Наук (Київ), від Одеського Державного Медичного Інституту, від Харківського Сільсько-Господарського Наукового Комітету, від проф. Нещадименка і д-ра Сисака з Київа, від проф. д-ра Галина (Бесарабія), від д-ра Наливайка (Альбанія), д-ра Мазепи (Праги), д-ра Вітошинського (Тернопіль), д-ра Чайківського Миколи (Яворів), а далі письменні привіти від Українського Національно-Демократичного Обєднання, Рідної Школи, Товариства Наукових Викладів ім. Петра Могили, від редакції „Діла" і „Нового Часу", від Т-ва українських студентів-гірників „Молот" у Леобен, від Товариства українських медиків „Медична Громада" у Львові. Української Студент-

ської Громади у Львові та Кракові, від Товариства українських техніків „Основа" у Львові та від гуртка природників при Українській Студентській Громаді у Львові.

По відчитанні привітів вибрано президію зізду. До неї ввійшли: д-р Волод. Левицький, д-р І. Куровець, д-р Я. Окуневський, д-р Б. Матюшенко, д-р Зиновій Леський, д-р Долинський, а від природників ще д-р Р. Цегельський, д-р Волод. Кучер, д-р Тисовський і проф. Ростинський. До секретаріяту зізду покликані: проф. Ю. Полянський, д-р Кордюк і д-р Дмитрів.

По кількаминутовій перерві приступлено до ділової праці. Прочитано такі реферати: д-р Б. Матюшенко: „Проблеми старіння й відмолодження в світлі сучасних біольогічних дослідів"; д-р І. Раковський: „Гігієна рас і український нарід"; П. Хородний і д-р Музика: „Стабільний калоїд срібла і квантитативні досліди над його реакціями з електролітами"; д-р Е. Лукасевич: „Містицизм і демонольогія в народній педіатрії"; д-р Р. Цегельський: „Пулюй як науковий дослідник" (в 10-ліття його смерти). По тих рефератах відбулася спільна фотографія всіх учасників зізду.

По обідовій перерві відбулося в салях будинку Наукового Товариства ім. Шевченка відкриття природописного музею та виставки української природничої і лікарської літератури (всіх дотеперішних видань на територіях українських земель і поза ними). По тім святі, що тривало коротко, пішла далі робота зізду в двох секціях: природничій і медичній. В першій виголошено реферати: д-ра Р. Цегельського: „Періодичний уклад первнів у світлі сучасних дослідів"; д-ра О. Тисовського: „Методи дослідів у морфольогії"; д-ра В. Кучера: „Новий напрям науки фізики в середніх школах"; М. Мельника: „Організація фізіографічних дослідів". У секції лікарів прочитано такі праці: д-ра Е. Лукасевича: „Спазмофілія в найновішому освітленні"; д-ра Е. Бурачинського: „Перстень *Waldeyer*-а як входова брама до інфекцій"; д-ра Е. Лукасевича: „Шкарлятина"; д-ра І. Курівця: „*Diabetes mellitus* і його лікування інзуліном"; д-ра М. Дзеровича: „Рентґенотерапія"; д-ра М. Панькишина: „Причинки до етіольогії *ulcus ventriculi* і його лікування".

В неділю вечером відбувся в салях „Народнього Дому" спільний комерс, в якому взяли участь майже всі учасники зізду, а який лишив по собі дуже миле враження завдяки милій товариській гутірці, що протягнулася до півночі. Комерс відбувся у заряді наших пань, а весь дохід з нього призначений на „Порадню матерей".

В понеділок ділові праці зізду продовжувалися ранком і вечером. В медичній секції відчитано ранком ось які реферати: д-ра Музики: „Сучасний стан клінічних дослідів", д-ра Долинського: „Патольогія і терапія III-ого періоду родів"; д-ра З. Подолинського: „Пологова горячка"; д-ра Бурачинського: „Хірургічна туберкульоза"; д-ра О. Барвінського: „Вказання і методи лікування кремінною лямпою"; д-ра Добриловського: „Причинок до діягностики позаматицевої вагітности"; д-ра І. Ортинського: „До патольогії новотворів" і „Теоретичне та практичне значіння біопсії" (на підставі матеріялу 2000 випадків); д-ра Мазепи: „Методи збільшення тітра комплементу". Пополудні в тій самій секції відбулися ще такі виклади: д-ра Ст. Балея: „Лікування нервових недуг шоком"; д-ра Долинського: „Відношення школи до розвитку дівчат"; д-ра М. Вахнянина: „Жовчеві каміння"; д-ра Е. Лукасевича „Народня педіятрична термінольогія"; д-ра Е. Бурачинського: „Станова і наукова лікарська організація"; проф. Б. Матюшенка: „Розвиток сучасної української медицини, його тенденції та ближчі завдання" і д-ра І. Ортинського: „Демонстрації".

В природничій секції зізду прочитано в понеділок ранком такі праці: д-ра І. Раковського: „Антропольогічні відносини посеред українського народу"; Ю. Полянського: „Стоянка ділювіяльного чоловіка в Лисичнах над Серетом" і д-ра В. Кучера: „Атоми енергії". Пополудні в тійже секції прочитано: М. Лятишевського: „Відношення плязми до ядра в клітинах печінки аксолотля підчас зросту і після метаморфози"; д-ра М. Павлова: „Про абсорпцію газів підчас електричних розряджень" і Богож: „Сучасні способи отримання порожні".



По вичерпанні програми відбулося знов спільне засідання обох секцій, на якому святочно зізд і покінчено.

# Перший Всеславянський Лікарський Зїзд.

### Участь української делеґації.

В днях 26—29. травня ц. р. відбувся у Варшаві перший Зїзд славянських лікарів, в якому взяли участь лікарі болгарські, південно-славянські, польські, російські, українські та чеські. З українських лікарів брали участь у зїзді: від Львівського Лікарського Товариства — голова Т-ва д-р М. Музика та д-ри М. Вахнянин і Е. Лукасевич; від Спілки Українських Лікарів у Чехословаччині — голова Спілки проф. Б. Матюшенко та д-ри О. Гнатюківна, О. Леонтовичівна, Г. Ортинська, І. Ортинський та Ю. Пшичкин. Зголосили також участь у зїзді лікарі з Харкова (проф. Несмілова та д-р Федоровський), але на Зїзд не прибули. Не прибули, а обмежились привітанням Зїзду також російські лікарі з Ленінграду на чолі з академиком Бехтеревим, так що російських лікарів заступали емігранти: проф. Редліх та д-р Сапіжкова з Білгороду і проф. Вермиський з Софії. Завдяки численности південно-славянської, польської та чеської делеґацій, загальне число учасників Зїзду було понад 200 осіб.

Відкриття зїзду відбулося дуже урочисто в салі варшавського університету в присутности президента польської республики, кількох міністрів, послів славянських держав та численної публики. До президії зїзду покликано: від болгарських лікарів д-ра Кирова, від південно-славянських, д-рів Івковича і Чачковича, від польських — проф. Ґлюзінського і проф. Цехановського, від російських — проф. Редліха, від українських — проф. Матюшенка і д-ра Вахнянина. Після вступної промови голови організ. комітету проф. Ґлюзінського, витали Зїзд в імени польської влади міністр закорд. справ Залеський, в імени варшавського університету ректор Гриневецький, в імени польських лікарів президент лікарської палати д-р Бончкевич; далі були привітання від лікарів поодиноких славянських народів, по одному від кожної делеґації, при чому кожен промовець говорив у своїй рідній мові. В імени українських лікарів витав зїзд д-р М. Вахнянин, учасник ще передвоєнних зїздів у справі обєднання славянських лікарів. В своїй промові д-р Вахнянин зазначив між іншим, що стаючи як рівні з рівними до спільної праці з іншими славянськими лікарями, українські лікарі особливо цінять один із принятих пунктів загальної платформи Обєднання славянських лікарів — необхідність боротьби за усунення всяких перешкод для вільного національно-культурного розвитку поодиноких славянських народів. Можливо, що незабаром українські лікарі потрібуватимуть активної допомоги інших славянських лікарів у своїй боротьбі за вище медичне шкільництво на українських землях.

Науковим працям зїзду присвячено три дні, в яких виголошено низку рефератів на програмові теми зїзду: 1) Ріносклерома у слав. народів, 2) шкарлятина і 3) форми медично-саніт. організації в славянських країнах. З українських лікарів мав реферат проф. Б. Матюшенко про мед.-саніт. справу на Радянській Україні. Всі реферати, як і дискусії з приводу них, виголошувалися кожним учасником в його рідній мові; як показав досвід, всі себе на стільки розуміли при цьому, що не було потреби перекладів.

При закритті зїзду, який виконав свої безпосередні завдання цілком успішно, представники окремих делеґацій робили підсумки праці зїзду та висловлювали певність, що він причиниться до дальшого зближення між славянськими лікарями на полі їх наукової та культурно-суспільної праці. Від українців промовляв проф. Б. Матюшенко. Підчас зїзду учасники його оглядали ряд саніт.-гігієнічних установ Варшави та брали участь в цілій низці ріжних урочистих принять.

Підчас зїзду мав бути остаточно ухвалений також проєкт статуту Всеслав. Союзу Лікарів, який вже вироблено на нарадах у Празі в грудні 1926 р. Одначе комітет, що складався з делеґатів слав. держав, де вже засновані спеціяльні обєднання лікарів для Всеслав. Союзу Лікарів (Болгарія, Югославія, Польща, Чехословаччина), не встиг докладніше зупинитися над цією справою на одному лише короткому засіданні у Варшаві. Рішено тільки, що статут н е є д е ф і н і т и в н и й, що він вимагає змін і що ці зміни мають бути переведені (з окрема в точках, що торкаються принципу зложення Центрального Комітету Союзу — державний чи національний принцип). Тимчасовим Центральним Комітетом в складі вище означених делеґатів до слідуючого зїзду в 1928 році в Празі. Таким чином питання про остаточну у ч а с т ь українських лікарів в самому Всесл. С о ю з і Л і к а р і в лишається ще одкритим, бо українські лікарі свою участь роблять залежною від признання національного принципу заступництва.

# Вічевий рух.

### Віче в Роздолі.

В неділю 29. ц. м. відбулося у нас в салі читальні „Просвіти" віче в справі виборів до громадських рад. Не зважаючи на непогоду, на салі явилося велике число громадян, що вказує на заінтересування громадськими виборами на місцях. Крім роздільських міщан прибули також селяни з доокопичних сіл: Скільська, Березини, Малехова, Крупська і Миколаєва. Слід підчеркнути, що на віче, скликане повіт. управою партії УНДО, прибуло поважне число українців римо-католиків, які почуваються прихильниками нашої партії. Віче відкрив короткою промовою голова повіт. управи УНДО п. Микола К о л о д і й. До президії вибрано п. Ґ у р с ь к о г о Івана та К о л о д і я Миколу. Предсідник уділив голосу делеґатові Ц. К. Обєднання п. Дмитрові Е р с т е н ю к о в і зі Львова, який привитав присутніх в імени партії, вичерпуючо пояснив виборчу ординацію до громад та представив сучасне положення українського народу під Польщею. Представник влади комісар Ґут уважав доцільним робити через президію спростування деяких тверджень бесідника, одначе ті спростування лишень компромітували п. Ґута та владу, яку він собою репрезентував на вічу, бо референт опрокинув кожне „спростування". В дискусії забирали голос п. К о л о д і й, п. Х а р ч и ш и н і ін. Віче покінчилося відспіванням національного гимну, в часі якого п. Ґут весь час сидів на кріслі і піднявся остентаційно з нього по його відспіванні. Яскраво засвідчив тим, що він *homo rudis et incultus*. *Учасник.*

### Віче в Маґерові.

В Маґерові, равського повіту, відбулося дня 29. травня 1927 р. велике віче, скликане Повітовим Народнім Комітетом УНДО в Раві Руській. На віче прибули міщани з Маґерова та Передмістя Маґерівського і селяни з Білої, Городжева й Бірок. Віче отворив голова Повітового Народнього Комітету УНДО в Раві Руській п. Любомир Д а н и л о в и ч промовою, в якій представив програму партії УНДО і ріжниці поміж його програмою і програмою інших партій взагалі, а спеціяльно партії „сель-роба". Потім присутні вибрали президію віча, до якої увійшли: п. Павло С л і п е ц ь як предсідатель, п. Гринь Л е у с і п. Василь С л і п е ц ь як заступники предсідателя, п. Михайло П а в л и к як секретар. По виборі президії виголосив п. Л. Данилович реферат про виборчу ординацію до громадських рад та про значіння громадських виборів для українського народу. По двох дальших рефератах на внесення п. Даниловича присутні одноголосно ухвалили резолюції, ідентичні з тими, які приймаються на всіх наших зборах і вічах. В дискусії над рефератами забирали голос п. Михайло П а в л и к і п. Володимир Т и м ц і в з Маґерова. Перший з них домагався порозуміння всіх наших партій у Львові, другий взивав, щоб лісту на кандидатів до місцевого виборчого комітету присутні поставили на салі, після чого вибрано цей комітет. Віче закрив його предсідатель п. Павло С л і п е ц ь промовою, в якій подякував присутнім за численну участь, після чого присутні відспівали народній гимн „Ще не вмерла Україна".

### Наради в Устриках Долішніх.

Дня 25. V. відбулася в салі Народнього Дому довірочна нарада для делеґатів громад устрицького судового повіту в справі виборів до громадських рад. Нараду відкрив голова Повітового Народнього Комітету д-р Ол. П е л е н с ь к и й, проводив о. В. В е р б е н е ц ь, парох в Берегах і Ол. В е р б е н е ц ь, студент прав. Реферат про виборчу ординацію і про сучасне положення українського народу виголосив д-р Ол. П е л е н с ь к и й. По оживленій дискусії збори доручили вести звязані з виборами справи повітовому комітетові, а правних порад має уділювати адв. д-р О. П е л е н с ь к и й.

Дня 2. V. відбулася довірочна нарада для міста Устрик.

### Віче в Сколім.

Дня 25-го травня ц. р. відбулося у великій міській салі під проводом о. Л е в и н с ь к о г о, пароха зі Синевідська Вижнього, передвиборче віче в Сколім. Присутніх поверх 250 душ зі Сколього і з 34 сільських громад. Значне число жінок-селянок. Реферував член Центрального Комітету УНДО п. Остап Л у ц ь к и й. Віче пройшло серед великого зацікавлення присутніх. Ухвалено зєдиненою лавою взяти участь у виборах і утворити в кожній громаді виборчий комітет. Практичний порадник В. Целевича про виборчий закон розкуплено вмить, так, що його не стало для всіх. На чолі повітового виборчого комітету поставлено о. декана М о с о р у зі Сколього. — *Присутній.*

### Акція в Угнівщині.

В дні 26. травня 1927 р. відбулася в містечку Угнові, повіту Рава Руська, довірочна нарада в справі виборів до громадських рад для відпоручників сіл. На референта запрошено д-ра Любомира Д а н и л о в и ч а з Рави Руської. Передискутовано в подробицях виборчу акцію в кожній громаді зокрема і вибрано комітет під назвою: „Громадський Виборчий Комітет судового повіту Угнова", в склад якого увійшли: як голова інж. Ц е л е в и ч Корнило і 4-ох членів.

Дня 14. травня 1927 р. відбулася в Угнові довірочна нарада для міста, на якій було присутніх понад 200 міщан м. Угнова. Реферат про виборчу ординацію виголосив інж. Ц е л е в и ч. Опісля по довгій дискусії вибрано комітет для містечка Угнова, зложений з 15 осіб; його головою вибрано інж. Льва Д о р о ж и н с ь к о г о, а містоголовою інж. Ц е л е в и ч а Корнила.

В равськім повіті почали від тижня живу акцію „сель-роби". Около 200 примірників часопису „Воля Народа" розсилають даром.

Місцевий комітет уладив канцелярію в м. Угнові з постійним дижуром.

### Віче в Судовій Вишні.

В середу дня 25-го ц. м. відбулося у нас в салі Народнього Дому віче в справі громадських виборів. Заінтересування виборами показалося дуже велике, бо на салі явилися представники всіх громад судового округа та велике число міщан, так, що велика саля Народнього Дому виповнилася по береги. Віче відкрив короткою промовою д-р Роман Г о ц ь к и й. До президії вибрано о. П о л я н с ь к о г о Василя, Т и н д и к а Івана та С т е ф а н я к а Антона, секретарями Х у х р у Антона й Ш о т а Івана. Делеґат Обєднання п. Дмитро Е р с т е н ю к виголосив реферат, в якому представив сучасне положення українського народу, вказав на значіння добуття влади в громадах українськими місцевими чинниками та пояснив виборчу ординацію до громад. По рефераті забрав голос гром. Ш о т Гриць, який підчеркнув недемократичність куріяльної виборчої ординації та запротестував проти протиконституційного, нерівного трактування горожан польським урядом, який в Познанщині перевів вибори до громад на основі пятиприкметникової ординації, а в Східній Галичині переводить ті самі вибори на основі перестарілої куріяльної системи, бо вона дає можність більших надужить та шахрайства. Присутні однозгідно прилучились до протесту. В дискусії забирали голос п. К о з а к, д-р Г о ц ь к и й і інші. Віче покінчилося вибором виборчого комітету для міста та повітового виборчого комітету, якого головою вибрано д-ра Г о ц ь к о г о Романа. — *Учасник.*

# НОВИНКИ.

— **Лесь Курбас у Львові.** Творець українського новітнього театру і головний керманич державного театру „Березіль" у Харкові Л е с ь К у р б а с, вертаючи з короткого побуту за кордоном, в неділю на кілька годин зупинився був у Львові. Відомо, що Лесь Курбас заживає слави одного з найбільших сучасних творців-режісерів не лише на Рад. Україні, але й в усьому Рад. Союзі, отже в країні, де театральне мистецтво все стояло дуже високо. На одну висоту з Курбасом ставлять тільки московського режісера Меєрхольда. Використовуючи кількагодинний побут у Львові, в місті, де кілька літ був він студентом університету і де опісля виступав на сцені українського театру, оглянув мистець повоєнний Львів. Дуже приємне враження на нього зробив зріст української сили у Львові, не зважаючи на крайно невідрадні умовини. В гурті товаришів і знайомих цікавився він життям-буттям Зах. України. Зі свого боку оповідав про культурне завойовництво українського театру на Рад. Україні та висловив надію, що при сприятливих умовинах „Березіль" буде старатися за другий рік завитати на Західну Україну, очевидно, якщо польська влада не поставить свого сакраментального *veto*.

— **Ревізія в більшовицькім посольстві наслідком помилки.** „Пті Парізієн" подає з Мексику, що тамошня поліція перевела ревізію в більшовицькім посольстві у місті Мексику й арештувала 10 осіб. Одначе їх небаром випущено на волю, причому поліція стердила, що ревізію заряджено наслідком помилки.

— **„Світло" закрите.** Минулого четверга львівська поліція опечатала домівку марксівського тижневика „Світло". Це — видно — було тільки вступом до дальшої поліцейської діяльности. І справді в суботу перевела поліція трус в редакційному льокалі та — як подає польська преса — арештувала редакторів цього тижневика: Івана Хабу і Василя Косаска та співробітників Огоновського і Стасюка. Очевидно, закриття „Світла" й арешти наступили під замітом „протидержавної агітації". На ділі та „протидержавна агі-

## Зірвання дипльом. взаємин між Югославією і Альбанією.

*Білгород, 6. червня 1927.*

Суперництво між Югославією й Італією спричинило новий інцидент. В Драчу (Дураццо) арештовано перекладчика югославянського посольства в Тірані Вука Джурковича. В його мешканні переведено ревізію і сконфісковано дипл. почту. До арештування прийшло тому, що альбанський жандарм, якому закидали шпіонажу в користь СХС., хотів переслати з вязниці листа до Джурковича. Крім Джурковича арештовано ще двох шоферів (з походження чорногорців) і одного тайного поліц. агента. Всіх переслано до вязниці в Тірані, а акти доручено президентові політ. трибуналу. Білгородський уряд візвав свого посла у Тірані інтервеніювати в альбанськім уряді. Справу комплікує це, що Джуркович уже 30 літ живе в Тірані, тому — на думку Альбанії — є альбанським горожанином. Тому тіранські власти не признають екстериторіяльности Джурковича і хочуть поставити його перед воєнний суд, як обвинуваченого у держ. зраді „Джорнале д' Італія" пише, що Джуркович був югославським мужем довіря і займався шпіонажею в користь СХС. Югославяне кажуть, що цілу справу викликали італійські агенти, бо так хотіли здискредитувати Югославію в очах европейської дипльоматії.

*Білгород, 6. червня 1927.*

Югославянський шарже д' афер у Тірані з персоналем посольства всів у Дурацо на корабель і відплив до Катаро. Виїзд цей є в звязи з тим, що альбанський уряд відкинув умовини, поставлені в другій ноті югославянського уряду в справі арештування драгомана югославянського посольства.

Преса обговорює справу зірвання дипл. взаємин із Альбанією. „Време" пише: „Становище уряду в Тірані в тій справі не є зовсім вислідом непорозуміння, лише наслідком систематичної, згори обдуманої діяльности. Це непоправне становище альбанського уряду є частиною акції задля вичерпання терпеливости нашого народу". „Політіка" пише, що обовязком уряду СХС. є домагатися, аби Ліга Націй, без огляду на бажання деяких держав, розглянула положення, витворене в Альбанії, а то тому, щоби Югославія була вільна від відповідальности за події, які послідують напевно, коли лише згадана інтервенція не відбудеться.

## Розвязання румунського парляменту.

*Букарешт, 6. червня 1927.*

Румунський парлямент розвязано. Речинець нових виборів устійнено на день 7. липня, а речинець скликання парляменту на 27. липня. Міністерство для Семигороду, Бесарабії і Буковини скасовано. Румунський премієр заявив представникам преси в справі місії утворення нового кабінету, що кабінет цей, поликуючи до співпраці всі партії, змірає до політичного відпрежения. Новий кабінет рішений сповнити свої обовязки для запевнення в кождій обставині спокою, ладу і правопорядку, як теж для оборони постанов конституції, що торкаються престолу і династії.

## Чемберлен перелетів над Атлянтиком.

### Причалив у Німеччині.

*Берлін, 6. червня 1927.*

Американський летун Чемберлен, який в суботу рано відлетів з Ню Йорку, не долетів до Берліна наслідком недостачі бензини. Мусів осісти дня 6. червня в год. 5. рано в містечку Гефта біля Айслебен, у саксонській провінції. Щойно в год. 7. надійшла про це вістка до Галь і відтам вислано зараз літак із бензиною. Чемберлен набрав бензини і пустився в дальшу дорогу. В Берліні сподівалися Чемберлена на 11—12 год. Одначе Чемберлен мусів осісти в 12·40 год. 15 км. від містечка Котбус. Причиною перервания лету було те, що зломався пропелер літака. Літак осів глибоко в болоті. Загалом лет тревав 42 год.

Летун Ченмберлен летів разом із банкиром Левіном, який заанґажував його на те, щоби побити рекорд Ліндберґа. Меналжер Левін в останній хвилі, як уже літак пускався в рух, вскочив до апарату в звичайнім одязі.

Представники німецьких летунських властей з радником американської амбасади прилетіли літаком до Котбуса, щоби скомунікуватися з Чемберленом. Чемберлен і дальше хоче летіти літаком. Тому нім. товариство „Люфтганза" взялося направити зломаний пропелер і Чемберлен полетить дальше до Берліна. Кажуть, що Чемберленова жінка до останньої хвилі нічого не знала про лет свого чоловіка. Як довідалася, попала в сильний нервовий атак.

*Льондон, 6. червня 1927.*

З Ню Йорку подають, що Чемберленів приятель, який з ним дня 2. червня виконував пробні лети, каже, що Чемберлен перед відлетом постановив був летіти до Ленінграду або Царгороду, як оконечної мети.

Президент Гінденбурґ переслав президентові Злучених Держав Кулідж'еві ґратуляційну телеграму з приводу щасливого причалення американських летунів у Німеччині. Рівночасно канцл. Маркс вислав телеґраму до летуна Чемберлена у Котбусі, у якій витає його на німецькій землі в імени цілого німецького народу. Німецький амбасадор у Злучених Державах і державний департамент та амбасадор Злучених Держав у Берліні і нім. міністерство закордонних справ обмінялися ґратуляційними телеґрамами.

*

Поручник Клейренс С. Чемберлен має тепер 35 літ. Підчас війни служив в американській повітряній маринарці на европейськім фронті. В 1919 р. вернув до Злучених Держав. Там купив собі літак і пописувався на ньому карколомними еволюціями в присутности богатотисячної товпи. Опісля зацікавився Чемберленом банкир-мультіміліонер Левін. Левін це 30-літній жид (як подають, еміґрант із Литви). В 23-ім році життя торгував іще старим залізом. Небаром доробився маєтку, відчинив власну фабрику, а нині є вже мультіміліонером. Від кількох літ зацікавився летунством і тому фінансував Чемберленів лет через Атлянтик.

## Після вибуху муніції під Краковом.

*Краків, 6. червня 1927.*

Проф. Мархлевський, запрошений як експерт, ствердив, що причиною вибуху магазинів був розклад бездимного пороху. В бездимнім порохі під впливом температури і ділання повітря відбувається великий хемічний процес. Перебігу того процесу наука ще не ствердила. Віцепрем. Бартель приїхав до Кракова, щоби на місці ствердити розміри катастрофи. Шкоди виносять около 2,700.000 зол.

Представники міста просили віцепрем. Бартеля, щоби склади муніції перенесено з околиць Кракова. Віцепрем. Бартель відповів, що ця просьба буде прихильно плагоджена. Після конференції у краківському воєвідстві віцепрем. Бартель відїхав до Варшави.

---

тація" обмежувалася підготовкою до участи у розписаних громадських виборах.

— **Конґрес славянських ґеоґрафів і ґеольоґів.** У Варшаві відкрито дня 5. червня зїзд славянських ґеоґрафів і ґеольоґів. Конґрес відкрив през. Мосціцький, як його протектор.

— **Ґеольоґічна експедиція на Полісся.** Ґеольоґічний інститут у Варшаві почав розсліджувати золотий пісок, привезений спеціяльною експедицією з Полісся. Аналіза піску потребує яких шість тижнів. Вислід її має ствердити, чи дійсно в піску є шляхотні метали та чи в такій скількости, щоби їх можна експльоатувати. В експедиції брав участь директор ґеольоґічного інституту Морозович. Пісок зібрано до щільно замкнених слоїків, так що неможлива є якanебудь домішка.

— **Вбивство цілої родини.** Вночі з 1. на 2. червня в селі Жабє (Станиславівщина) вбито цілу родину Юри Римзака. Вбийник чи вбийники підпалили насамперед хату Римзаків, а коли Римзак і його жінка зірвалися зі сну, щоби рятуватися, злочинці вистрілами з револьверу вбили Юру Римзака і його жінку Марію. Опісля бандити ввійшли у хату і порубали сокирою маму Римзакової Тараскову і троє Римзакових дітей. Сусіди Римзаків, як побачили горіючу хату, збіглися і вгасили огонь. В хаті найшли тіло старенької Тараскової і троє дітей, що згоріли вже майже на вуголь. Тому, що злочинці не забрали нічого, поліційні власти думають, що вбивства доконано з пімсти. Поліція сподівається, що злочинці небаром попадуться їй у руки.

— **Тіло потопельника в ставі на Франціївці.** Поліція ствердила, що чоловік, якого тіло виловлено вже зі ставу на Франціївці біля Львова, то Франц Кудала, пекарський помічник. Кудала прийшов купатися до ставу з товаришем Гриньком Івахом, упав у глибінь і затонув.

**Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!**

— **Тіло немовляти в рові.** В рові біля цегольні при вул. Снопківській найдено тіло немовлятка. Міський лікар не міг ствердити ні полу ні віку дитини, бо вже перегнило, тому казав відставити його до судової медицини.

— **Кровавий напад бандитів біля Калуша.** Дня 2. червня коло півночі на трьох торговців, що вертали з ярмарку з Калуша, недалеко поліційного постерунку напали бандити. Колиж перелякані стали кричати, бандити почали рубати їх сокирами. Всі три окровавлені попадали на гостинці. Мешканці Калуша побуджені криком ранених, заалярмували поліційний постерунок. Поліція ствердила, що в нападі брали участь бандити, кілька разів уже карані за грабежі м. і. Натане, Келебай і Коломийко та один робітник електрівні. Назвищ трьох бандитів ще не стверджено. Згаданих бандитів поліція вже арештувала, а шукає ще Келебая, який утік. З перевезених до шпиталю трьох жертв бандитського нападу одна вже померла, а дві борються зі смертю.

— **Бандитські стріли на вулицях Львова.** На вул. Якова Германа знаний львівській поліції злодій Яків Дерень посперечався із своєю любовницею Цеслінською. Добув револьвера і вистрілив до неї, а поцілив 5-літнього Маркуса Пречера. Куля застрягла хлопчикові в возі, тому його відвезено до шпиталю. Бандит Дерень утік.

— **Камінний дощ.** З Мадриту повідомляють, що в Кастилії (Еспанія), в часі сильної зливи з градом, впав у деяких околицях густий дощ з каміння. Губернатор провінції повідомляє мадритський уряд в офіціяльному звіті, що деякі камінці важили більше як 450 ґрамів. Метеорольоґи обясьнюють це нечуване явище природи тим, що камінний дощ спричинений воздушною трубою, яка десь у далекій віддалі пірвала з землі богато шутру, а цей тепер спав у Кастилії у виді камінного дощу.

— **Навколо світа без ніг.** Інвалід Жермен Перно, що втратив в часі війни обі ноги, заключив з американською гумовою фабрикою умову, на основі якої він одержить 40.000 долярів, коли обійде протягом шести літ три рази і до того пішки всю земну кулю. Він вийшов у дорогу ще 1. січня 1924 р. і за рік обійшов Европу, Азію, Африку і Північну Америку. Тепер відбуває він третю туру і находиться у Франції, звідки йде через Бельґію до Голяндії. Перно зробив уже на своїх штучних ногах 60.003 кільометрів.

— **Погром абітурієнтів в українській ґімназії в Перемишлі.** Вже від довшого часу українські ґімназії є предметом зорґанізованого погромництва головно з боку *ad hoc* добираних учителів польської мови. Та мабуть, найбільше сіллю в оці польських чинників є українська ґімназія в Перемишлі, як така, що є одинокою фортецею українського духа для західних частин української землі. Вже від довшого часу відбувається наступ ріжнородних польських чинників на перемиську ґімназію. За Ст. Грабського сипалися на цю ґімназію удари за ударами. Тепер змінено тільки форму: зпожертвуванням, гідним кращої справи, переводячи просту різанину абітурієнтів. І так: в VIII. а класі перемиської ґімназії при річній клясифікації перепало аж 8 учнів. До іспиту зрілости допущено 24. Іспит зложило 19 абітурієнтів, а саме: Бачинський Роман, Балко Теодор, Берґер Пінкас, Брановський Володимир, Дмоховський Леонтин, Гуменюк Ігор, Гела Степан, Кебуз Осип, Клосовський Антін, Коропей Осип, Кравець Павло, Куник Олекса, Маринович Антін, Михальчишин Богдан, Мілянич Степан, Пасічинський Маріян, Ханик Михайло, Шаршаневич Володимир і Ясеницький Зеновій. При іспиті зрілости перепало 5 абітурієнтів. У VIII. б. класі клясифіковано 32 учнів, при клясифікації перепало 8 учнів, при письменному іспиті зрілости перепало 2 абітурієнтів і при устному теж 2. Склало іспит зрілости 20 абітурієнтів, а саме: Балух Степан, Бішко Евген, Бішко Юліян, Бурда Роман, Вацик Микола, Ганчук Микола, Грицик Евген, Дявіч Василь, Кадюк Іван, Кліпко Володимир, Кузьмич Нестор, Лев Нахум, Ладижинський Богдан, Пелехович Осип, Рибалт Володимир, Сафер Хаїм, Свита Степан, Тилявський Ярослав, Турко Богдан і Цюк Ярослав. Отже на 59 учнів VIII. кляси іспит зрілости склало тільки 39, а 20, себ-то 34 прц. всіх учнів перепало. Чиж не погром?

— **Іспит зрілости** в прив. українській ґімн. „Рідної Школи" в Дрогобичі зложили: 1) Весела Стефанія, 2) Глухівський Осип, 3) Городиський Павло, 4) Камінський Янислав, 5) Коссак Богдан, 6) Миколайський Володимир. 7) Петрикевич Мирослав, 8) Підгородецький Олександер, 9) Схвопіт Іван, 10) Форович Іван. 11) Хемич Семен. 12) Швед Маріян. 13) Шевчук Михайло. Трьох абітурієнтів репробовано на пів року. Проводив п. Роман Кестліх, директор ґімн. з Бережан. Іспит відбувся в днях від 30. травня до 1. червня.

— **Центральний союз бувших професійних офіцерів і військових урядовців у Станиславові** одержав від мін-ства військових справ відповідь на внесене до того мін-ства подання в справі емеритури для бувших професійних військових австрійської армії. Мін-ство не заперечує справедливости домагань, поставлених союзом в імени бувших військових, а бувших підофіцерів відсилає в справі прислугуючій їм передовсім грошевої відправи до мін-ства скарбу у Варшаві. Наскільки йде про посади в держ. службі для професійних підофіцерів бувш. австро-угорської армії, мін-ство військових справ повідомляє, що інтересовані повинні звертатися в тій справі до держ. властей і урядів, у яких є вільні посади. Тому союз задумує в другій половині червня ц. р. предложити мін-ству скарбу поіменний спис і точні дати всіх бувших професійних підофіцерів, яким прислугує право до відправи. Незалежно від того буде союз і дальше робити заходи, щоби одержати повне правне заосмотрення для всіх бувших військових бувш. австрійської армії. Тому союз знову взиває всіх інтересованих у тій справі, що досі не приступили до союзу, аби можливо якнайскорше зголосилися у власнім інтересі в Централі Союзу в Станиславові на адресу президента союзу И. Зайнфельда, Станиславів, вул. Смольки 4.

— **Хто хоче дістати працю на залізниці!** Дирекція державних залізниць у Данціґу прийме 14 кандидатів на 10-місячний теоретичний курс експльоатаційно-залізничої служби. Курс почнеться дня 1. вересня 1927 при дирекції державних залізниць у Данціґу. Умовини приняття такі: 1. польське горожанство; 2. покінчення научного заведення зі свідоцтвом зрілости (ґімназія, реальна школа й інші рівнорядні школи); 3. відбуття обовязкової військової служби згл. повне звільнення від неї; 4. предложення посвідки про бездоганне поведення (свідоцтво моральности від адміністраційної власти останнього постійного замешкання); 5. письменне зобовязання звороту коштів навчання за час, що не переступає одного року разом із наукою на курсі на випадок добровільного виступлення із залізничої служби, зглядно три роки згл. на випадок звільнення з неї перед речинцем трьох літ з вини кандидата (за службові проступки); 6. фізична здібність до виконування служби руху (категорія А), стверджена залізничим лікарем. У відношенні до 2. точки повище поданих умов допускається двох кандидатів із вищим технічним образуванням і двох кандидатів із вищим правничим образуванням. До подання про приняття на курс треба долучити метрику або документ уродження, доказ польського горожанства, військову книжечку, свідоцтво зрілости, докладний життєпис із поданням усіх подробиць. Відписи названих документів мають бути урядово потверджені. Речинець вношення подань у Дирекції Державних Залізниць у Данціґу, Виділ Особовий, минає з днем 10. червня ц. р. Кандидати дістануть таку платню: з вищим образуванням (технічним і правничим) X. ґрупу, з середнім образуванням XI. ґрупу платні; крім того дістануть безплатне поміщення за час науки у залізничім будинку, визначенім для тієї мети у Тчеві, відки доїзджатимуть щодня на виклади в Данціґу.

— **Дирекція Т-ва „Карпатія"** пригадує усім нашим Інституціям, Товариствам, Кооперативам і загалові нашого Громадянства, що речинець субскрипції уділових листів небавом кінчиться і тому являється нашим національним обовязком взяти масову участь в субскрипції і не допустити до відібрання концесії одинокому українському Тов. обезпечень на життя і ренти. Субскрипцію переводить Кооперативний Банк „Дністер", який на зложені суми видаватиме уділові листи, що після постанов статуту будуть відповідно опроцентовані, в свойому часі вильосовані та з надвишок Т-ва сплачені. Вартість одного уділового листа виносить 100 зол. Гроші складати в „Дністрі" Львів, Руська 20 з зазначенням „на субскрипцію уділів „Карпатії". 2319 1-7



# Дописи.

**Комарно.** (*Виборчі приготування. — Концерт-свято в честь Шевченка.*) Передвиборча акція захопила у великих розмірах і Комарнянщину. Побіч численних віч і зборів по селах Комарнянщини, про що була вже згадка в „Ділі", скликано в самому місті Комарні вже двічі, а саме 7. V. і 21. V. 1927 р. довірочні збори міщан Комарна, на яких вибрано ширший і тісніший виб. комітет для Комарна і обговорено тактику при майбутніх виборах до гром. ради в Комарні. Замітне, що приготування українців (35 прц. насел.) до гром. виборів у Комарні дали товчок до виб. приготувань у жидів (47 прц.), а вкінці й у поляків (18 прц.). У всіх трьох груп піднеслася на добре виборча горячка. Покищо всі три групи самостійно приготовляються до виборів. — За ініціятивою філії „Просвіти" в Комарні покликано до життя спільний комітет усіх українських установ у Комарні для відсвяткування 66-их роковин смерти Т. Шевченка. Свято-кон-

церт відбулося дня 15. травня 1927 в салі Задаткового Тов-а в Комарні. Із запрошених на свято читалень, Соколів і Лугів прибули лише відпоручники-гості читалень „Просвіти" і „Соколів" у Комарні, Клцку, Йкимичцех, Конюшках Корол. і Тул. Решта громад суд. повіту не почувалась до обовязку вислати своїх відпоручників. Разила всіх учасників свята відсутність інтелігенції: священиків і учителів з околиці Комарна, як також відсутність старших міщан Комарна за виїмкою кількох. Прибула зате численно на свято місцева інтелігенція і міщанська молодь. Чимало коштувало комітет праці й часу, щоб належно приготовити свято-концерт, в програму якого входили 4 точки муж. і міш. хору, зложеного переважно з міщанських дівчат та хлопців під управою учителя В. Слоньовського, промова, 2 деклямації і вистава в 2 діях п. з. „Тарас дитина", які на загал випали бездоганно. Одна точка, а саме сольо на цитрі учит. М. Луцького, відпала, тому, що учит. Луцький на концерт не приїхав ані ніякого оправдання в тому напрямі не надіслав. Особливо захопили видців своєю грою молоденькі, бо ледви 12—16-літні діти в пєсі „Тарас-дитина"; подивляти треба було їх сміливість і свободу рухів на сцені. Виповнена по береги саля Задаткового Тов-а винагороджувала їх гру, як і інші точки програми, слушно рясними оплесками. З чистого доходу зі свята-концерту призначено м. ін. на фонд „Учітеся" квоту 50 зол., решту (дрібні квоти) на місцеві культурно-освітні цілі. Замітне у святі було ще одно: концерт почався з 1½-годинним опізненням (як звичайно у нас!), але цим разом не з вини комітету, а з вини самоі таки публики, яка щойно за 1½ години після назначеного комітетом початку надтягнула до салі. — *Гість.*

## З музики.

**Композиторський концерт проф. Вітолда Фрімана.**

Дня 19. м. м. відбувся композиторський концерт професора львівської консерваторії Вітолда Фрімана. Львину часть програми становило 16 сольових пісень у виконанні співачки Софії Дрекслер-Паславської, решту: шість переважно дрібніших фортепянових кусників, виконав сам автор. Тим самим концерт цей не мав мети охопити в основах цілости творчої праці композитора, як радше дати нам профіль певної її части, а саме творення в мініятурах. І тут замітити належить, що композитор залюбки плекає форму сольової пісні, що й виявилося у так помітно переважаючій чисельности пісень. І не без рацїі. По кожній пісні можна ствердити, що композитор є знаменитим знавцем усіх тайн людського голосу, які теж уповні вмє використати для мистецьких цілей. Хоча композитор як піяніст доволі звучно й богато опрацьовує фортепяновий парт своїх пісень, а проте ніколи не діється це коштом вокального ефекту — оба ті чинники вяжуться у нього в ідеальну рівновагу. Ця позірно більш технічна прикмета має одначе і своє глибше внутрішнє значіння у творчій праці композитора. Є композитори, які в інструментальних формах почувають себе якнайкраще, а тільки зіткнуться зі словом — почуваються наче звязані. До тих проф. Фріман не належить. Навпаки — я сказав би, що слово є саме тим чинником, який підсичує інвенцію композитора, поглиблюючи її внутрішньо, а й назверх проявляється воно в інтенсивнішій кольористиці. І коли порівняємо силу виразу виконаних на концерті пісень з фортепяновими творами, то я особисто поставив би пісні на першому місці.

З незвичайно богатого пісневого добірку композитора ввійшли в програму пісні до слів Тетмаєра: Мрія, Очі, Прощання; Золота рибка з Лермонтова; Молитва до слів Штафа; Очікування, Хвиля перша до слів Фріманової, друга — Шимановської; пісні більш народнього жанру: „Ганна" до слів Ридля і „Заколисна пісня" (Ой люлі, люлі) й „Дівчина" (в перетику ходила через яр) до слів Шевченка. Крім цього 4 пісні на старофранцуські тексти і дві індуські до слів Рабіндраната Такурі (*Tagore*). Я вже вище згадав про основні вальори пісень проф. В. Фрімана. Тут належить іще додати, що згадані пісні залежно від свого жанру і змісту одержують і свою зверхню, питому фізіономію. Виявилося це як у піснях до штучної поезії, так зокрема в піснях народнього жанру (пісні до слів Шевченка, особливо незвичайно ефектовна для голосу друга пісня „Дівчина", викликали такий аплявз, що виконавші додали ще третю, рівнож до слів Шевченка „Закувала зозуленька"). Чаром давно минулого навіяні були 4 пісні до старофранцуських текстів — як у внутрішнім виразі, так і в зверхній архаїзуючій фактурі з нарочною поволокою дещо Равелівської гармоніки. Зовсім відмінне, цікаве враження викликали на екзотичний тон настроєні пісні до слів Р. Такурі: „Любовна пісня" і „Перемога".

Як соліст виконав композитор чотири мініятури: „Прелюд", „Медитацію", „Менует" і „Мазурку". Крім того дещо довші твори „Балада" й екзотичний турецький марш „Яничари".

В тих творах як і загально в піснях, слід ствердити перевагу чинника лірочного. Характеристичною рисою музики проф. Фрімана є переважно погідний, оптимістичний настрій—майже „*dolce*", очевидно, в шляхотнім того слова значінні, а це справляє, що музична мова його, хоч іде нераз на зустріч модерним течіям, так скоро й безпосередньо діляє на ширший загал, що виявилося також в ентузіястичнім принятті цього вечора надміру численно зібраною публикою, в якої памяти залишилися якнайкращі враження.

До успіху цього вечора причинилося в значній мірі і знамените виконання програми. Співачка п. Дрекслер-Паславська мала доволі вдячне поле до попису. Хоч голосовий матеріял її не надто великий, то проте динамічна і виразова економія у способі співання — при вродженій високій інтелігенції і незвичайно милій барві самого голосу—стоїть на такому мистецькому ступні, що не лишає ніяких побажань. Незвичайно дискретний і шляхотний у виразі супровід проф. Фрімана, який в ідеальний спосіб підчеркував як внутрішні вальори самих творів, так і голосові вальори співачки, зложився рівнож на сильний успіх цього вечора.

**В. Барвінський.**

## Досягнення чи компромітація?

**Справа памяткової таблиці в честь Куліша у Відні.**

Просимо помістити в „Ділі" як спростування на допис „Досягнення, чи компромітація"?, який був уміщений у „Ділі" з дня 29. травня ц. р. ч. 118, отсе:

Українське Академічне Товариство „Січ" у Відні подає до відома всього громадянства, що напис на памятній таблиці Пант. Куліша звучить:

*„In diesem Hause*
*wohnte im Jahre 1870*
*der ukrainische Dichter*
*Panteleimon Kulisch*
*und der ukr. Gelehrte*
*Dr. Iwan Puluj"*

Поданий в дописові „Досягнення, чи компромітація?" напис є лише злобою якоїсь одиниці, що хотіла в такий поганий спосіб скомпромітувати українське академічне Товариство „Січ" перед громадянством.

Щодо позволення на виставлення таблиці на домі Скодаґ. 9., заявляємо, що для нас уповні вистарчала й вистарчає згода, зглядно позволення управителя того дому.

Вкінці заявляємо, що ані тов. Муринюк, ані тов. Вітошинський, ані ніхто з Січовиків поодиноко за таблицю не є відвічальний. Таблицю виставила „Січ" із жертв студентства, згуртованого в „Січі" і „Січ" яко така за таблицю відповідає та уважає її своїм досягненням і гордістю, бо жадна віденська українська організація, крім „Жіночого Союзу", не жертвувала на її постарання ані сотика, хоч „Січ" зверталася кілька разів у тій справі як до Т-ва „Бесіда", так і до Т-ва „Родина".

За Українське Академічне Т-во „Січ" у Відні: *Петро Шлемкевич*, голова. *Сергій Яблоновський*, секретар.

* * *

**Від Ред.:** До цього „спростування" яке в гострих словах звертається проти нашого дописувача, закидаючи йому злобу й охоту скомпромітувати студентське Т-во „Січ" у Відні, заявляємо ось що: Не маємо найменшої причини не вірити нашому дописувачеві, якого знаємо особисто. Обставини, наведені в дописові „Діла" з дня 29. V. ц. р., потверджені врешті ще докладніше в дописові „Нового Часу", де й подано образово найбільшу похибку в тексті таблиці, а саме слово „*im Jahre*", в такому виді: „*' m Jahreh*" (буква „*h*" заклеєна каруком). Інших похибок навіть нинішнє „спростування" не простує, як не простує також того, чому на таблиці вирито, що Куліш жив у тім домі в р. 1870, коли він жив у ньому в рр. 1870—71, а дальше: яким чином попав на таблицю д-р Іван Пулюй, який у тім домі зовсім не мешкав. Іншими справами, зачепленими в спростуванні виділу віденської „Січи", займатися не будемо, зазначимо тільки, що по нашим інформаціям про уфундування таблиці не повідомлено зовсім власника дому (що спростування признає!), а на саме свято не запрошено нікого з офіціяльних кругів у Відні, ані не зроблено ніякої реклями у віденській пресі. А це треба було конче зробити, щоби це культурне досягнення української кольонії у Відні стало відоме принайменше в німецько-австрійському світі. Що за всі ті похибки й недогляди відповідає комітет, який займався уфундуванням таблиці, нема ніякого сумніву.

## Подяка.

Неумолима смерть забрала мені передчасно вірну мою дружину бл. п. Марію, якої похорони відбулися на дни 31. травня 1927 у Львові. Не маючи спромоги особисто кождому зокрема зложити подяки, складаю її отсею дорогою, а передусім: Всеч. Духовенству гр. кат. обр. о. крилошаникові Томовичеві, оо. Ладі і Семчишинові зі Львова, о. сов. Павулі з Бродів, о. Ільницькому і о. Федевичеві зі Самбора, рим.-кат. обр. кс. Цісовському, Президії і Дирекції Народної Торговлі, Товаришам і Товаришкам, хорові, Товариствам: Бесіда і Союз Українок в Самборі, делегаціям зі Самбора, Бродів, Перемишля і Мостиск, директорові Т-ва „Галіція" п. Амкраутові, всім знакомим і прочим, які зволили взяти участь в похороні і всім тим, котрі в моїм горю прийшли мені з радою і помічю.

**Петро Шумський**
начальник складів
Народньої Торговлі
2317 в Самборі.

## ОПОВІСТКИ.

**На курс шиття біля й артистичних робіт** ведений СС. Василіянками у Львові (при вул. Длуґоша ч. 17), а концесіонований міністерством, нові вписи переводяться через цілий місяць червень щодня в канцелярії Управи (в Інституті СС. Василіянок, вул. Длуґоша 17). Близші інформації дається устно й письменно. — Вистава робіт учениць курсу з рівночасною виставою робіт учениць ґімназії СС. Василіянок устроюється в будинку ґімназії (вул. Длуґоша, ч. 17 а) і буде отворена в днях 10—15 червня включно в годинах ранішніх від 10—1, а в пополудневих від 4—7. 2296 3—3

**З ґімназії СС. Василіянок у Львові.** Вступні іспити до кляс II—VII. будуть переведені в днях 21—23. червня пополудні (початок о год. 4-ій), а до кляси І-ої дня 28. червня о год. 10-ій рано. При зголошенні до іспиту, письменім чи устнім, треба предложити метрику уродження, посвідку защеплення віспи й евентуально шкільні свідоцтва. Вписи до всіх кляс переводяться зараз по зложенім іспиті до дня 30. червня. Осінний реченець вступних іспитів і вписів оповіститься в другій половині серпня. — Висота іспитових такс, вписового і оплати за шкільну науку оповіщується в будинку ґімназії. В справі приняття учениць до ґімназійного Інститута належить звертатися до Ігуменату монастиря СС. Василіянок у Львові ул. Зибликевича, ч. 30. — Ґімназія (з повним правом прилюдности) приміщена у власнім будинку при ул. Длуґоша ч. 17. — За Управу ґімназії: *Д-р Василь Щурат.* 2285 2—3

**Приватна українська ґімн. „Р. Ш." в Золочеві** з правами державних шкіл вже і на 1928 р. звідомляє: Вступні іспити до І. кл. відбудуться дня 27. червня в понеділок о год. 9. перед полуднем. Зголошуватися треба до дня 26. червня в дирекції ґімн. Вступні іспити до II., III., IV., V., VI. і VII. кл. відбудуться дня 28. і 29. червня. Подання о припущення до іспиту треба вносити перед тим. — *Свящ. Хмільовський*, управитель. 2303 2—3

**Виділ Тов. „Медична Громада" у Львові** взиває цею дорогою всіх товаришів, членів бувшої „Медичної Громади" або кооперативи „Медична Громада", щоби звертали книжки, визичені колись в бібліотеці вище згаданих товариства до кінця червня 1927 на руки бібліотекаря Товариства кождої середи і суботи в годинах 18—20. Академічний Дім вул. Супінського ч. 21. — Виділ знаходиться в посіданню всіх довжних реверсів і по упливі речинця віддачі оголосить в часописях тих товаришів, котрі не звернули книжок. — *Виділ.* 2308 2—3

**На Рідну Школу** зложили Вп. Григорій і Константина з Шанковських Дмитрів 3) зол. з нагоди свого вінчання. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 2275

**Вступні іспити** до кляс II—VIII у приватній українській ґімназії з правом прилюдности в Рогатині відбудуться 20., 21. і 22. червня ц. р.. (до VIII. кл. тільки за дозволом Кураторії — прохання з поданням мотивів внести негайно на руки Управи ґімназії). До І. кляси відбудуться іспити 28. червня в 8. годині рано. — *Чайковський.* 2313 1-3

**Дирекція прив. учит. семинара жіночого С. С. Василіянок в Яворові** з правом прилюдности проголошує отсим, що вступні іспити на II., III. і IV. курс будуть відбуватись на днях 28. і 29. червня, а на І. курс на днях від 1. до 5. липня лекційним системом. При зголошенню до іспиту треба предложити: а) метрику хрещення, б) лікарське свідоцтво від повітового лікаря і в) послідне свідоцтво шкільне. 2312 1-2

**Срібний ювилей абітурієнтів І. академічної ґімназії у Львові з р. 1902.** Дня 5. червня 1927 рішили зібрані на зїзді Товариші видати памятковий літопис нашого ювилею; тому просимо і взиваємо всіх Вп. Товаришів, що до 15. липня 1927 прислали до рук тов. д-ра Василя Левицького, ґімназійного професора в Бережанах: 1) короткий а повний опис свойого життя й переживання, 2) світляну клішу власну й родинну, 3) причинки до житєпису померших товаришів. Подавати матеріял такий, що мав би особову, психольогічно-наукову, актуально-життєву і чергово-історичну стійність. — *Комітет.* 2318

## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

8 ЗОЛ. коштує годинник анкер швайцарський у Мандля, вул. Коперника 14. 17738—?

КОСІВ, пансіонат п. Лукашевської поручає на весняний і літний сезон сонячні покої з первоpядним удержанням. Зголошення слати Е. Лукашевська, Косів. 2257 3—4

НОВІ НОТИ на фортепян. В. Безкоровайний: 1-а Соната, 3-та Соната, Думка G-moll. 2188 5—5

БЮРО ПРАВНОЇ ПОРАДИ в військових і поборових справах, інформації, вношення подань, заступництво сторін. Львів, вул. Пекарська 47/ІІ. 2121 12-24

КРИНИЦЯ: На добрий харч і мешкання приймає одинокий український дім в Криниці від 1. червня. Ціни дешеві. Зголошуватись на адресу: Гарасівка (*Harasówka*) дім Громоcяка, Криниця. 2271 3-3

12 ПАК (СКРИНЬ), дуже сильних, залізом кутих, довжина 1·30 м., ширина 1·20 м., висота 0·70 м., оказійно до набуття разом або поодиноко. Зголошення: Адміністрації „Діла", Львів Ринок 10. 3—3

ПОМЕШКАННЯ **для 2—3 учительок**, що приготовляються до іспитів на час ферій під догідними услівями. Інформації в адміністрації „Діла". 2304 2-2

ПОТРІБНО для луцької української ґімназії вчителів 1) природознавства та ґеографії, 2) української і 3) німецької мови. Необхідно кандидатові мати: 1) горожанство, 2) кваліфікацію та 3) дозвіл міністерства на право навчання. Плата по умові. Адреса: Луцьк на Волині, вул. Пілсудського 15. 2306 2-3

В ТУХОЛЬЦІ *ad* Сколе почта *loco* знайдуть літники поміщення і харч по приступних цінах. Прегарна гірська околиця, недалеко мінеральне жерело. Інформації: Софія Турчманович. 2299 2-2

СВЯЩЕНИК самітний на невеликій парохії під Львовом прийме молодого священика безженного до помочі на услівях добрих. Зголошення приймає і скаже Микола Творидло Львів, вул. Зіморовича 20. 2293 2—3

УКРАЇНЦЕВИ відступлю склеп з мішаними товарами в рухливім місци (при роздорожу), на догідних услівях. Г. Приймак Косів, к. Коломиї. 2311

## ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



## Подяка.

Невмолима смерть забрала нам батька о. Татомира Михайла, пароха села Кавська і містодекана медиництого деканату. Серед хворости не лишили його парохіяни, як рівнож сусіди священики, що спішили із помічю і порадою. Щира дяка о. сов. Паньківському Ів. пароховi Більча за слова потіхи і розради в останніх хвилинах життя найдорожшого нам батька, подяка для цілого збору священичого деканату на чолі з деканом о. Стецевим Львом за віддання останньої прислуги своєму співтоваришеві а нам найдорожшому. Щира вдячність для громади села Кавська за їхню любов і пошану для свого пароха, з котрою зійшов в домовину і котра, хай по віки вітає там, де зложив свої сили в праці наш найдорожший батько. — ДІТИ. 2320